

Výroční zpráva
za rok 2002

Holická 31/19, 772 00 Olomouc,
tel./fax: 58 522 84 38, 605/524385

e-mail: sagittaria@volny.cz, www.sagittaria.ecn.cz

IČO: 41031547

Bankovní spojení: KB pobočka Olomouc, č.ú. 43235-811/0100

Poslání a cíle

Občanské sdružení Sagittaria - Sdružení pro ochranu přírody střední Moravy bylo založeno 6.2.1991 jako Sdružení pro duchovní a hmotnou obnovu a rozvoj CHKO Litovelské Pomoraví a v roce 1996 přejmenováno na současný název. Sagittaria je nevládní, neziskové občanské sdružení působící v regionu střední Moravy. Jejím posláním je aktivně vystupovat při ochraně přírody a krajiny a podporovat a iniciovat aktivity vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji života v regionu.

Naše hlavní aktivity lze shrnout do několika následujících bodů:

- záchrané programy ohrožených druhů rostlin a živočichů
- inventarizační průzkumy a mapování cenných částí krajiny
- plány péče o chráněná území a návrhy na vyhlášení nových chráněných území
- biologická hodnocení
- péče o cenná přírodní území a Pozemkový spolek
- podpora dutinově hnízdících dravců a sov
- ochrana ohrožených mokřadních druhů rostlin
- osvěta a výchova veřejnosti v ochraně přírody (informační panely, naučné stezky, výstavy, přednášky, semináře)
- spolupráce s místními samosprávami při ochraně přírody
- pronájmy a výkupy cenných přírodních území a péče o ně (pozemkový spolek Sagittaria)

Slovo předsedy

Rok 2002 pro mne bude jistě trvale nejvýznamnější tím, že Sagittaria získala nového člena v osobě mé prvorozené dcery. Poprvé jsem si také vyzkoušel, jaké to je být celoročně mimo Olomouc a tedy i střed dění Sagittarie. Vývoj své dcery jsem pozoroval pěkně zblízka, dorostlé dítě Sagittarii s odstupem a v obou případech jsem byl s jejich počínáním navýsost spokojen. A to i přesto, že rok 2002 nebyl pro Sagittarii vůbec jednoduchý. Zdržením MŽP s výjimkami pro práci s kriticky

ohroženými druhy jsme nezískali obvyklé grantové peníze, které potřebujeme na práci s matiznou bahenní a dalšími významnými mokřadními druhy. Situaci jsme museli řešit různými improvizacemi, využitím peněz získaných péčí o lokality a bohužel také částečným zbržděním některých aktivit. Přesto jsem moc rád, že všechny nejdůležitější úkoly se podařilo splnit.

Velký pokrok nastal díky přiděleným grantům v Pozemkovém spolku Sagittaria, dořešily se některé pronájmy a také vydal informační leták. Vcelku tradičně se dařilo naplňovat péči o vybrané lokality ohrožených druhů, těší mne, že náš rozsah působnosti je od suchých stepních trávníků až po vlhké louky, a to jak v nížině, tak v podhůří. To nám dává pravidelné poznatky o chování porostů pod určitým managementem a rozšiřuje praktické znalosti.

Hodně náročným a současně neobyčejně podnětným úkolem byla práce na návrhu monitoringu rostlinných druhů zařazených do soustavy NATURA 2000. Zároveň je to práce, která zdaleka nekončí formulací návrhu řešení, ale je nutné ji v dalších letech ověřovat, takže je to trvalejší výzva pro další činnost a odborný růst.

Vlastik Rybka

Ochrana fytozenofonu

V roce 2002 opět pokračovalo několik projektů řešící ochranu kriticky ohrožených rostlinných druhů. I přes neúspěch s jejich podporou ze strany MŽP se je podařilo alespoň částečně dofinancovat z jiných zdrojů a především se podařilo realizovat většinu potřebných prací. Řešeny byly následující druhy:

➤ **Matizna bahenní (*Ostericum palustre*)**

Jako v předchozích letech monitorujeme stav současných populací repatriovaných rostlin. Pokračujeme s výsadbami do Hrdibořic a na Černovír a vyhodnocováním úspěšnosti těchto výsadeb. V záchranné kultivaci jsme napěstovali další rostliny pro výsadby a sklídili nažky pro další kultivační výsevy a pro uložení do semenné banky. Informace o druhu jsme publikovali v článku ve sborníku Příroda,

který vyšel v prvních měsících roku 2002 Taktéž vyšel popularizační článek v časopisu Živa.

➤ **Cídivka peřestá (*Hippochaete variegata*)**

Na moravských lokalitách jsme zajistili vhodný management pro cídivku a populace byly průběžně monitorovány. Nebyl zaznamenán ústup druhu. Byla zpracována kostra záchranného programu. Ze všech lokalit v ČR druh nadále kultivujeme.

➤ **Starček bažinný (*Senecio paludosus*)**

Bohužel díky nedostatku finančních prostředků neby proveden management na nejvýznamnější lokalitě starčku v PR Mokřiny u Krahulčí. Tento fakt zřejmě nebude mít na rostlinu samotné negativní vliv.

Druh nadále kultivujeme a shromažďujeme podklady pro vypracování záchranného programu, semena jsme uložili v semenné bance.

➤ **Sítina tmavá (*Juncus atratus*)**

Byl proveden monitoring na Planých loučkách. Druh úspěšně kultivujeme.

➤ **Plavín štítnatý (*Nymphoides peltata*)**

Během vegetační sezóny jsme provedli kontrolu recentních lokalit. Na těchto lokalitách jsme provedli monitoring stavu populací, vyhodnocení faktorů prostředí a a zhodnocení litorální a pobřežní vegetace. Doplnili jsme kolekci rostlin z recentních lokalit pro záchranu genofondu rostlin pro případ vymizení druhu. Z plodících populací byly sebrány vzorky semen pro experimenty a výsevy v kultivaci. Práce byly financovány AOPK ČR.

➤ **Vstavač trojzubý (*Orchis tridentata*)**

Další projekt řešil ochranu **vstavače trojzubého**.. Na lokalitách s jeho výskytem jsme provedli pravidelný monitoring a biometriku a druh experimentálně kultivujeme ze semen – bohužel zatím neúspěšně Jelikož se nám v roce 2002 nepodařilo získat potřebné množství peněz, byly ostatní výzkumné aktivity utlumeny na minimum. Je rozpracován popularizační článek do časopisu Živa, který by měl vyjít v následujícím roce. Projekt byl financován z grantu ČSOP – Ochrana biodiverzity.

➤ **Vstavač kukačka (*Orchis morio*)**

V roce 2002 jsme provedli podrobné mapování populací vstavače kukačky na střední Moravě. V PR Malý Kosíř jsme pokračovali ve sledování fluktuací výskytu jednotlivých rostlin a ve sběru biometrických dat. Projekt byl financován z grantu ČSOP – Ochrana biodiverzity.

➤ **Jabloň lesní (*Malus sylvestris*) a jeřáb břek (*Sorbus torminalis*):**

Pokračovali jsme v péči o stromky ve školce a ve výsadbách napěstovaných stromků.

➤ **Vstavač bledý (*Orchis palens*)**

Proběhl monitoring a sběr biometrických dat na lokalitách v Bílých Karpatech a na Vsetínsku, bylo ověřeno 31 severomoravských lokalit, byly odebrány půdní vzorky a provedeno fytoecologické snímkování.

Řešení problematiky záchranných programu kriticky ohrožených druhů rostlin podpořila i Nadace Partnerství.

Vedle těchto hlavních úkolů jsme dílčí pozornost věnovali i některým dalším druhům rostlin, které jsou v regionu ohroženy (rdest dlouholistý, kosatec sibiřský, hvozdík pyšný, hrachor bahenní, lýkovec vonný, upolín nejvyšší, violka slatinná, vrba rozmarýnolistá, rozpuk jízlivý, pryskyřník velký, zevar nejmenší, česnek hranatý, bazanovec kytkokvětý, mečík střecholistý a další). Spolupodíleli jsme se na vypracování metodiky monitoringu rostlinných druhů soustavy Natura 2000

Ochrana zoogenofondu

V návaznosti na loňský rok, probíhaly i v tomto roce některé projekty řešící ochranu a podporu vybraných zvláště chráněných druhů živočichů:

➤ **Monitoring výskytu dravců v CHKO Litovelské Pomoraví**

Byl proveden monitoring všech hnízdních druhů dravců v CHKO a kroužkování jejich mláďat. Ze získaných dat byla vyvozena doporučení pro účinnou ochranu zjištěných druhů. Na projektu jsme spolupracovali s občanským sdružením TYTO

➤ **Jason dymnivkový (*Parnassius mnemosyne*)**

V roce 2002 pokračoval projekt řešící ochranu kriticky ohroženého jasoně dymnivkového. Pokračovali jsme v inventarizaci lokalit, jednání s LČR o vhodném způsobu hospodaření v lesích. Byl zpracován záchranný program pro tento druh. Projekt byl podporován z grantu MŽP.

➤ **Hnědásek chrastavcový (*Euphydrias aurinia*)**

Jako u předchozího projektu byl proveden monitoring populací hnědásk a byl zpracován záchranný program pro hnědásk.

Péče o významné lokality a Pozemkový spolek Sagittaria

Hlavním úkolem bylo zajištění odborné péče o některé významné lokality, které má Sagittaria v nájmu či ve vlastnictví.

- ✓ **PR Plané loučky** - provedli jsme dvě seče a prořezávky dřevin v jarním a podzimním termínu, úklid odpadků a plavenin a likvidaci cizorodých rostlin; většinu pozemků v území má Sagittaria dlouhodobě pronajatou od Fondu CHÚ. Území je cenné výskytem celé řady ohrožených druhů rostlin a živočichů. Práce v roce 2002 byly financovány ze Státního fondu životního prostředí. V PR jsme pokračovali v projektu sledování vlivu hospodaření na biotu, který byl financovaný z grantu AOPK.
- ✓ **NPR Strabišov-Oulehla** - provedli jsme dvě seče v časně letním termínu na problematických místech Přední Oulehly pro eliminaci některých agresivních druhů rostlin a v srpnovém termínu jsme pak posekli celou Přední Oulehlu a část Zadní Oulehly - výskyt celé řady ohrožených druhů rostlin. Financováno Agenturou ochrany přírody a krajiny.
- ✓ **PR Malý Kosíř** - provedli jsme sečení a likvidaci křovin dle plánu péče. Financováno Okresním úřadem v Olomouci

- ✓ **Přírodní park Terezké údolí** - provedli jsme dvě seče všech luk v údolí, zaznamenali jsme druhové obohacení zanedbaných luk - výskyt některých vzácných druhů rostlin (kosatec sibiřský, ladoňka karpatská), cenná luční společenstva, krajinný ráz.
- ✓ **PP Za mlýnem** - provedli jsme monitoring vývoje nově vytvořených tůní.
- ✓ **PP Bázlerova pískovna a okolní biocentrum** - provedli jsme likvidaci cizorodých rostlin, obsečení výsadeb dřevin v biocentru a posečení lučních částí.
- ✓ **Náplavy v PR Moravičanské jezero** - v letošním roce jsme provedli opět monitoring cídivky peřesté a sledování hladiny podpovrchové vody. Ve spolupráci s CHKO Litovelské Pomoraví jsme provedli posečení náplavu s cídivkou a přilehlé louky..
- ✓ **Další lokality v CHKO Litovelské Pomoraví** - posekli jsme některé menší plošky s výskytem ohrožených druhů rostlin - např. jižně od Kačení louky - výskyt zvonečnicku hlavatého či lokality s výskytem mečíku střecholistého a kosatce sibiřského.
- ✓ **PP U Strejčkova lomu** - posekli jsme místa s výskytem vstavače trojzubého a provedli jsme vyřezání části keřů přilehlých k lokalitě s výskytem vstavače.
- ✓ **Mokřina u Nemilan** - pozemek města Olomouce s výskytem kriticky ohrožené cídivky peřesté. Jako každoročně jsme provedli posečení celé plochy (2x ročně) s odstraněním všech dřevin. Financováno z PPK
- ✓ **Mokřiny u Krahulčí** - bohužel se v roce 2002 nepodařilo sehnat dostatečné množství financí na pravidelný management lokality, což vedlo k poměrně značnému zhoršení kvality lokality.
- ✓ **Černovířské slatiniště** - provedli jsme posečení nejcennější části luk a vysadily hvozdík pyšný a matiznu bahenní. Monitorovali jsme již dříve vysazené a vyseté rostliny.
- ✓ **NPP Hrdibořické rybníky** – mimo prací na záchranném programu pro matiznu bahenní jsme provedli obnovu pruhového značení lokality na základě objednávky AOPK ČR.

Velký pokrok zaznamenal Pozemkový spolek Sagittaria. V roce 2002 nám byla prodloužena akreditace, získali jsem do nájmu další hodnotné

pozemky v PR Plané loučky, PR Mokřiny u Krahulčí a PR Malý Kosíř. V současné době má Sagittaria pronajato a pečuje okolo 80 ha pozemků a patří mezi největší pozemkové spolky v ČR. Jedná se především o pozemky ve výše jmenovaných lokalitách. Rozvoj pozemkového spolku Sagittaria podporuje ÚVR ČSOP v rámci projektu „Místo pro přírodu“ a v roce 2002 i Nadace Open Society Fund Praha.

Osvěta a ediční činnost

V roce 2002 jsme připravili a nainstalovali informační panely ke třem významným lokalitám na střední Moravě – PR Mokřiny u Krahulčí, PR Malý Kosíř a PP Bázlerova pískovna. Za významnou aktivitu považujeme prezentaci pozemkového spolku na výstavě v DDM Olomouc a vydání informačního letáku o pozemkovém spolku Sagittaria. Průběžně byly aktualizovány webové stránky Sagittarie (www.sagittaria.ecn.cz). Pro SPŠS v Olomouci jsme připravili ekologickou přednášku o ochraně přírody.

Další aktivity

V roce 2002 jsme pokračovali s mapováním invazních druhů rostlin ve správním území města Olomouce. Práce navazovaly na projekt z roku 2001 a byla domapována zbylá polovina celého území. Za jednu z velmi významných aktivit považujeme zpracování metodiky monitoringu rostlinných druhů soustavy Natura 2000 a monitoringu stanovišť vlhkomilných druhů soustavy Natura 2000. Dále jsme provedli botanický inventarizační průzkum PR Chomoutovské jezero a sledovali vývoj sukcese na revitalizované ploše a pro ZO ČSOP Lipník nad Bečvou jsme zpracovali návrh managementu na lokalitu Přední Familie.

Spolupráce

- **Unie pro řeku Moravu**
Podíleli jsme se na některých alternativních protipovodňových návrzích Unie a účast na jednáních s protipovodňovou tematikou.
- **Tyto**
Spolupráce při realizaci programů ochrany dravců a sov.
- **OKNO (Olomoucká koalice neziskových organizací)**
Dosud poměrně pasivní účast na činnosti OKNO, účast na schůzích zástupců NNO
- **Správa CHKO Litovelské Pomoraví**
Spolupráce při péči o lokality v CHKO a sestavování plánů péče, odborné konzultace.
- **Agentura ochrany přírody a krajiny ČR**
Spolupráce při péči o pozemky pod dohledem olomouckého střediska v NPP Hrdibořické rybníky, Přírodním parku Terezké údolí, Černovířském slatiništi a Nemilanské cihelně. Spolupráce při péči o NPR Strabišov-Oulehla se střediskem Brno. Spolupráce se střediskem Ostrava při péči o PR Mokřiny u Krahulčí a ochraně plavínu štítnatého na Ostravsku. S ústředním AOPK jsme spolupracovali při vytváření monitoringu rostlinných druhů zařazených do soustavy Natura 2000 a záchranných programů kriticky ohrožených druhů.
- **Okresní úřad Olomouc**
Spolupráce při realizaci opatření na Grygovských kopcích, v PR Malý Kosíř.
- **Katedra botaniky Univerzity Palackého Olomouc**
Spolupráce při řešení projektu ochrany vstavače trojzubého a dalších ohrožených mokřadních druhů rostlin
- **Pražská botanická zahrada**
Spolupráce při kultivaci vstavače trojzubého a při vytváření monitoringu rostlinných druhů soustavy Natura 2000.

Vnitřní činnost Sagittarie

Na sklonku roku 2002 Sagittaria řešila personální problém, kdy objem prací, které měla realizovat, přesahoval realné možnosti jednoho odborného zaměstnance. Proto bylo rozhodnuto, že od nového roku (1.1.2003) bude přijat další zaměstnanec na plný pracovní úvazek. Jako jistý negativní prvek v celém roce 2002 i přes veškerou snahu vnímáme jistý nedostatek v rozšiřování členské základny. Jako další nedostatek si uvědomujeme do určité míry „závislost“ na finančních zdrojích z MŽP, ktererá se v letošním roce potvrdila krutou realitou, kdy stěžejní část našich projektů podávaných na MŽP nebyla podpořena a tím se Sagittaria dostala do problémů s financováním těchto hlavních aktivit. Byla stornována drtivá řada našich projektů řešících ochranu kriticky ohrožených druhů rostlin a byli jsme nuceni hledat finanční zdroje jinde – bohužel však né na všechny zamýšlené činnosti. Dnes v době psaní této závěrečné zprávy vnímáme tento fakt s jistým odstupem a mnohem více si uvědomujeme zranitelnost financování projektů Sagittarie jen z několika málo stěžejních zdrojů.

Děkujeme všem našim členům, příznivcům, spolupracovníkům a institucím. V roce 2002 to byli:

Jiří Beneš, Andrea Krátká, Stanislav Bureš, Alois Čelechovský, Martin Dančák, Slavomír Dostalík, Martin Duchoslav, Tomáš Dvorský, Pavel Havránek, Martin Konvička, p. Kroutil, Martin Kubis, Tomáš Kuras, Pavel Lustyk, Ivo Machar, Václav Polášek, Karel Poprach, Lukáš Merta, Klára Ryšavá, Václav Stodůlka, Jiří Šafář, Libor Vařeka, Michal a Martin Veselovský, Honza Vrbický, grafik Komár - Jurečka, AOPaK ČR a její střediska, Jaromír Konečný - Mystery, Michal Sedlák, Magistrát města Olomouce, Obecní úřad Hrdibořice, Dětrichov nad Bystřicí, Laškov, Náměšť na Hané, Okresní úřad v Olomouci a Bruntále, Pozemkový fond ČR, Správa CHKO ČR, Správa CHKO LP, skauti 3. olomouckého střediska, firma p. Uradníčka.

Pokud jsme na někoho zapomněli tak se za to omlouváme.

Hospodaření

V roce 2002 jsme příjmy zůstaly přibližně na stejné úrovni jako v roce předcházejícím. Dále jsme diverzifikovali zdroje financování aktivit.

Přehled příjmů a výdajů za rok 2002

Příjmy		Výdaje	
- Dotace PPK	104 571,-Kč	- Mzdy	481 774,-Kč
- Dotace MŽP	238 250,-Kč	- HIM	164 780,-Kč
- Dotace SFŽP	132 840,-Kč	- Nájem	47 710,-Kč
- Granty m. Olomouce	70 000,-Kč	- PHM	126 321,-Kč
- Granty ČSOP	79 000,-Kč	- Kancel. potř.	21 999,-Kč
- Grant REC	4 524,-Kč	- Odbor. lit.	4 018,-Kč
- Granty Nad. Partnerství	66 000,-Kč	- Poštovné	2 287,-Kč
- Grant Nadace Via	50 000,-Kč	- Cestovné	46 750,-Kč
- Grant Nadace OSF	40 000,-Kč	- Opravy	70 990,-Kč
- Dotace ÚP	17 258,-Kč	- Telefonní poplatky	27 478,-Kč
- Příjmy za terénní práce	137 500,-Kč	- pojištění	2 960,-Kč
- Příjmy za odb. práce	334 000,-Kč	- DHM	54 255,-Kč
- Členské příspěvky	1 200,-Kč	- DSM	25 206,-Kč
- Prodej publikací	14 210,-Kč	- Daně	5 008,-Kč
- Úroky	400,-Kč	- kolky a poplatky	6 908,-Kč
- dary	3 500,-Kč	- služby dodavatelů	397 209,-Kč
- ostatní příjmy	163 084,-Kč	- ostatní výdaje	29 284,-Kč
- Vklad	109 000,-Kč	- výběr vkladu	39 000,-Kč
		Celkem	1 553 937,-Kč
Celkem	1 565 337,-Kč	- odpisy	115 667,-Kč
Hospodářský výsledek	-50 721,-Kč		

Majetek

Pozemky	376 360,-Kč	Závazky	110 008,-Kč
Ostatní HIM	262 546,-Kč	Pohledávky	175 460,-Kč
DHIM	717 085,-Kč		
Pokladní hotovost	26 512,-Kč	Celkem	1 484 840,-Kč
Bankovní účet	36 884,-Kč		

